

LA NARRACIÓ1. DEFINICIÓ

La narració consisteix en explicar fets, accions o esdeveniments viscuts, oïts o imaginats. De vegades, funciona de manera autònoma, però acostuma a portar incorporat un considerable material descriptiu.

Narrar és expressar uns fets encadenats per una successió temporal i, per una relació causa-efecte. Acostuma a fer-se en prosa, però també existeixen narracions en vers com les balades i els romanços.

La ficció és l'element que diferencia la narració del periodisme, de la història i de la sociologia.

2. PROCÉS

Abans d'iniciar una narració, cal triar les dades necessàries, que giren a l'entorn de les preguntes següents: què succeeix? A qui succeeix? Com succeeix? i per què?. Cada pregunta respon a una qüestió prèvia al relat. Així, la primera gira a l'entorn del TEMA, que és allò de què es parla. Pot haver-hi un o diversos, però perquè una narració constitueixi una obra unitària, ha de tenir un tema unificant, que es concreti al llarg de la narració. La tria del tema està en relació al marc de les exigències culturals del moment. Ha de mantenir la seva atenció i despertar el seu interès.

El tema és la unitat composta a partir d'una relació particular. Segons aquesta relació s'estableix la HISTÒRIA, a partir d'un nexa causal-temporal que va lligant el material temàtic. La història està constituïda pel pas d'una situació a una altra; per això, a la majoria de narracions, hi ha un conflicte. La història té un desenvolupament dialèctic (segons l'oposició d'interessos) que es va desgranant: destruint o construint un sistema de funcionament nou. Per exemple, l'heroi estima l'heroïna i aquesta és tima el rival de l'heroi. Aquestes relacions mútues, que sempre es produeixen entre els personatges, generen les SITUACIONS, la més tradicional de les quals és la relació oposada, fins a crear un conflicte, que l'autor de la narració ha de resoldre, segons el seu criteri.

La pregunta, a qui?, té relació amb els PERSONATGES. En efecte, el conjunt de relacions de la història està lligada a les manifestacions, desitjos, problemes que plantegen algunes "persones", lligades per interessos comuns o per raons de parentiu, professionals, de veïnatge... Els personatges han de tenir un físic i una personalitat adequades a la situació creada. Així, l'escriptor crea caràcters de ficció, segons els models següents: PERSONATGE PLA: el que caracteritza amb un sol tret el personatge. No evoluciona i els esdeveniments no el modifiquen. Sovint, té una característica física que el caracteritza i defineix. EL PERSONATGE DECORATIU: el que intervé pròpiament a l'acció i té una funció de versemblança o respon a una conveniència literària. EL PERSONATGE RODÓ: el que té una personalitat més completa, això és, complexa i evolutiva. EL PERSONATGE TIPUS: el que està caracteritzat amb els atributs més representatius d'una situació social o col·lectiva. Els personatges principals són aquells sobre els quals recau l'atenció narrativa de l'acció, perquè la protagonitzen.

La tercera pregunta, el com? estableix l'ordre narratiu en què se succeixen les informacions d'un relat. Sovint, altera la lògica causal temporal i respon a la voluntat deliberada de l'autor. Així, s'estableix l'estructura, que pot ser de moltes maneres, entre les més importants de les quals hi ha: LA LINEAL, LA BIPOLAR i LA TANCADA. La primera consisteix en fer coincidir l'ordre temporal i causal lògic; la segona s'ordena a partir de dos motius contraposats, al voltant dels quals s'integren la resta d'informacions. ELS MOTIUS són les informacions narratives que provoquen l'evolució de l'acció (un assassinat, una separació, un rapte, una fugida, un viatge...). Els motius contraposats acostumen a girar a l'entorn dels valors, dels espais o dels personatges. L' ESTRUCTURA TANCADA és la

LA NARRACIÓ

que resol plenament totes les informacions i aporta una solució al conflicte plantejat i al destí dels personatges. Qualsevol dels tres tipus d'estructura (lineal, bipolar i tancada) disposa d'un desenllaç que pot ser premonitori o exemplar. El desenllaç final de la narració és premonitori si és anunciat directament o indirecte abans que es produeixi; en canvi, és exemplar si implica una lliçó explícita. No només existeixen aquestes dues fórmules sinó que, segons la intenció de la narració, l'escriptor en forneix d'altres.

Continuant encara amb la tercera pregunta, hi ha un altre element a tenir en compte que és EL PUNT DE VISTA. Respon a la manera de presentar les informacions. El punt de vista identifica la ment a través de la qual és suminat el material narratiu. Poques vegades el punt de vista respon a la veu personal de l'escriptor, llevat de les confessions o memòries. El punt de vista forneix el narrador a partir del qual l'escriptor suministra els materials de la novel·la. El punt de vista és la distància emocional i ètica amb què el l'autor relata els fets i els personatges, i la relació que s'estableix entre el lector i el narrador. Pot ser de diverses maneres: PUNT DE VISTA INTERN, MÒBIL. L'intern és quan les informacions provenen d'un personatge de la narració. El mòbil alterna diversos punts de vista (interns o externs, omniscients o subjectivistes) en funció del fragment o de l'amenitat de la narració. L'omniscència és l'atribut del narrador que coneix perfectament l'acció que descriu amb una informació impròpia de les limitacions d'una persona humana. Coneix les accions simultànies que es poden produir en un relat, així com el món íntim i inconscient dels personatges, sobre el passat o el futur a les que els personatges no tenen accés.

Una última informació sobre aquesta tercera pregunta seria l'estructuració de la història. Cal tenir en compte la INTRODUCCIÓ NARRATIVA O EXPOSICIÓ. Consisteix en narrar les circumstàncies inicials dels personatges i les relacions que mantenen entre ells (no totes les narracions en tenen). Si l'autor presenta, primer de tot, els personatges és una EXPOSICIÓ DIRECTA; s'usa, també, el PRINCIPI EX ABRUPTO que s'obre amb una acció en curs. En aquest cas, l'autor va donant informació gradual de la situació dels protagonistes (és anomenada EXPOSICIÓ RETARDADA). Si l'exposició es guarda fins al desenllaç aconseguim de crear un sistema de misteris i s'anomena DESENLLAÇ REGRESSIU. Moltes novel·les policíiques disposen d'aquest element.

Queda la darrera pregunta, el per què?. Aquest element ja ha quedat palès als MOTIUS i a ells cal recórrer.

Paral·lelament a aquestes consideracions, resta per dir el marc o ESPAI on es desenvolupa l'acció. Pot ser de diverses maneres: PSICOLÒGIC, FÍSIC, DETERMINANT, MIRALL... El psicològic és l'espai físic o social que comporta un valor emocional per al personatge de la narració. El físic correspon a la realitat material, geogràfica de l'acció. El determinant és la causa decisiva de la conducta i de la psicologia dels personatges. El mirall o reflex és l'espai descrit per mostrar un estat d'ànim del personatge.

3. PROCEDIMENTS LINGÜÍSTICS

Tota narració conté els aspectes esmentats i cal saber-los organitzar abans d'iniciar el relat.

3.1. Planificació de les accions

Fes-te un esquema similar a l'adjunt a fi de fixar les accions que has de desenvolupar de manera cronològica (des de la primera a l'última). Especifica-hi els personatges que hi participen (de manera conjunta, separada o simultània). Remarca el lloc on es produeixen els fets i, per últim, especifica qui els explicarà.

	LLOC	PERSONATGES	QUI EXPLICA
Acció 1			
Acció 2			
...			

LA NARRACIÓ3.2. Els temps verbals

Una narració acostuma a relatar fets passats, en conseqüència es construeix a partir de quatre temps principals: el PRETERIT PERFET SIMPLE i PRETERIT PERIFRÀSTIC (que indiquen un temps passat, sense cap idea de duració); l'IMPERFET D'INDICATIU (que planteja una acció amb idea de duració) i el PRETERIT INDEFINIT D'INDICATIU (que remarquen un temps encara actual o no gaire llunyà). Exemples:

- " El detectiu obrí la porta del cotxe" (Pret. Per. Simple)
- " Va recollir els seus documents" (" Perifràstic)
- " El cotxe avançava ràpidament per la carretera (Pret Imp. d'I.)
- " S'ha tret els mitjons suats" (Pret Ind. d'I.)

3.3. Les descripcions: retrats, ambients...

Vegeu els fulls dedicats a aquests recursos.

3.4. Els diàlegs: l'estil directe. L'indirecte

En tot fet o acció acostuma a haver-hi dues modalitats de discurs: l'estil directe i l'indirecte. L'estil directe és el diàleg que es produeix entre dues o més persones que es comuniquen. Van precedits d'un guionet(-) inicial, que es posa cada vegada que comença a "parlar" un personatge diferent. La primera grafia, després de guionet, va en majúscula. Exemple:

- "- Eh! Espereu-me! Per què marxeu? El port és lluny!"
- Ja arribaràs, Jaume, no t'amofinis!
- Ho veig difícil, si no m'espereu!
- Doncs, vinga, afanya't, noi!"

També l'anomenem estil directe, si el narrador explica un cas passat, però presenta el diàleg entre els personatges, com si fossin ells mateixos qui el diguessin, en el mateix moment que el narrador explica el fet. Exemple:

- " En Joan va dir: " Bé! Ja acabo!" . I en Quimet, acostumat a sentir sempre les mateixes paraules, li va preguntar: "M'ho puc creure?".

En aquest últim cas, canvien els signes de puntuació. Així, després de la veu narradora, hi ha dos punts(:) i el diàleg o veu reproduïda va precedida de cometes("), que es tornen a repetir, en haver acabat el parlament en directe.

De vegades es produeix una forma mixta entre el discurs directe i l'indirecte quan, en un relat, hi ha dues parts diferenciades: el discurs del narrador i el diàleg dels personatges. Els signes de puntuació, que separen ambdós, són els guionets inicials i finals. En aquest cas, la grafia inicial és minúscula. Exemple:

- "-Voleu menjar?-preguntà Kemp.
- Sí-digué l'Home invisible-.Teniu un batí?
- Kemp engegà una exclamació en veu baixa. Anà al guarda-roba i en tragué un batí d'un escarlata fosc.
- Us serveix això?-preguntà.

El batí li fou pres de les mans, flotà en l'aire, flàccid, durant un moment; després es bellugà d'una manera estranya, s'alçà modelant un cos, es cordà tot sol i s'assegué a la cadira."

H.G. Wells: L'Home Invisible, Ed. La Magrana

L'estil indirecte consisteix en fer que el narrador expliqui un cas, però no presenta la transcripció del diàleg, sinó que el narrador explica allò que diran.

ELS RECURSOS EXPRESSIUS

LA NARRACIÓ

Exemple.

" En Sergi va dir que llavors engegava el motor i, en no veure el seu amic enlloc, va voler saber on era ell; aquest, des de darrere l'arbre, li va respondre que era allà, i va ordenar-li amb insistència que anés en davant amb el cotxe. Amb el motor engegat, que feiz un soroll estrany, en Sergi va demanar al seu company si veia gaire fum. L'altre, espantat, li va respondre que no, i li va dir, però, si aquell soroll del motor era normal!"

Eusebi Coromina : Pràctiques d'Expressió i Com. Eumo.

3.5. EL Llenguatge

L'adequació lingüística és un factor important. Cal tenir en compte quin nivell usarem: l'estàndard o comú, amb mots o expressions neutres, utilitzades per tothom sense cap connotació, que van bé per a expressar-nos en qualsevol ambient; el culte emprà mots sense cap connotació especial (ni divertida, ni exagerada, ni eufemística...), que només entiríem en ambients mol restringit; el familiar o col.loquial expressa la connotació i és ric en subjectivitat i emoció.

- a) Són elements cultes: el llenguatge científic i tècnic (sense ambigüitats); el llenguatge literari (sentit figurat, metàfora, comparació, metonímia...); arcaïsmes; dialectalismes (formes vives en un dialecte que són considerades cultes per la resta); mots estrangers; llatinismes...
- b) Són elements col.loquials: l'exageració; l'augmentatiu; el diminutiu; l'onomatopeia; les maneres de dir...

Als diàlegs, quan s'ha de recrear la llengua parlada hi ha tota una sèrie de recursos com:

- L'entonació, aconseguida amb els signes d'interrogació i d'exclamació.
- Ús de tics o mots paràsits ("Ni un ànima, tu. Només una rata grossa com un conill, vaig veure. òndia, tu ")
- L'imitació de sorolls (= onomatopeies).
- Frases inacabades ("Un silenci...").
- Ruptures en el missatge (anacoluts) ("I quan va arribar la Maria.../ Maians, es diu.../ Ah!, No sé si la coneixes.../ Doncs la Maria diu: "òndia nena, que d'hora que t'has llevat!").
- Supressió d'elements de la frase.
- Ús reiteratiu de conjuncions.

3.

4. PROPOSTES DE TREBALL

A continuació, adjuntem algunes característiques i/o estructures narratives. N'heu de triar una i desenvolupar-la.

A) POLICIACA

1. El fil conductor de la trama és a càrrec d'un detectiu, lladre, mafiós..., que defensa o ataca les lleis establertes.
2. Cal plantejar un assassinat o diversos fets misteriosos, que han d'anar eliminant-se de manera progressiva.
3. S'ha d'oferir un nombre reduït de sospitosos.
4. La solució o desenllaç acostuma a ésser: a) lògic, científic i comprobable; b) o deductiu, intuïtiu i psicològic.
5. Al final cal cercar una sorpresa impactant.

B) AVENTURES

LA NARRACIÓ

1. Els protagonistes viuen situacions diferents i difícils, on el perill sempre és present. Sobreviuen mercès al seu enginy o als seus mitjans.
2. Els antagonistes són: animals (fàbules), naufragats, mafiosos, pirates, civilitzacions desaparegudes o futures...
3. Els indrets on es desenvolupen els fets són indrets desconeguts, poc aptes per a la vida humana o bé són paratges exòtics del planeta nostre.
4. Els fets transcorren en un temps curt (1 mes o una setmana) perquè, altrament, les dificultats que han de superar els protagonistes no adquirien punts de versemblança.

C) SENTIMENTAL / NOVEL·LA ROSA

1. Pot expressar sentiments positius (amor, amistat, solidaritat, justícia...), o bé sentiments negatius (enveja, odi, ambició...).
2. Cal plantejar una situació adequada, segons l'objectiu pretès.
3. Ni l'espai ni el temps són importants en aquests relats perquè el temps psicològic no admet aquestes arbitrarietats, ja que són factors poc remarcables.
4. El món leg intern s'adiu a aquest gènere narratiu.
5. Els temes més adients per a l'expressió de sentiments estan lligats als universals humans: convivència, lluita generacional,...
6. La narració de caire "rosa" acostuma a tenir aquests elements suaresmentats, que es desenvolupen, principalment, a l'entorn d'un fet amorós. El final sempre és feliç.

D) CIÈNCIA-FICCIO

1. Els temes plantegen lluites, invasions, descobriments científics, tècniques de funcionament humà molt desenvolupades (la possible guerra atòmica, la robòtica, la informàtica, el caos de l'univers...), a partir dels quals un hom pretén divertir o bé plantejar les conseqüències de la societat futura. És a dir, planteja una premonició del futur de la humanitat.
2. L'ambientació (descripció) de l'espai i dels elements tècnics ha de ser molt acurada i precisa i, amb bons coneixements científics.
3. El relat es basteix a partir d'un problema o d'una preocupació tècnica, cultural o social, que afecten la persona humana. La hipèrbole i la paròdia són elements usuals d'aquesta classe de relats. Si l'objectiu és el divertiment i el lleure, els elements sorpresa augmenten.

E) REALISTA

1. El tema s'adiu a un problema actual (la sida, el divorci, l'avortament, el terrorisme...).
2. Els personatges són versemblants, extrets de la realitat que es vol imitar o retratar.
3. La descripció de l'ambient és mimètica.
4. Els espais poden localitzar-se geogràficament.
5. Els elements documentals i els ètics s'adiuen a aquests relats.

F) EL REALISME MÀGIC

1. Consisteix en no distingir allò que pertany al món quotidià, de tot allò que un hom somnia o pensa i, que incorpora al món de cada dia.

LA NARRACIÓ

2. En aquestes narracions els elements "màgics" o simbòlics reben el mateix tractament que les coses reals i, són ells els que modifiquen la realitat quotidiana.

G) La PSICOLÒGICA

1. Els temes giren a l'entorn del pas del temps i els efectes que produeixen sobre la persona; la força que el sistema té sobre l'individu; la terbolesa moral i/o ètica d'una persona, la hipocresia i la repercussió que té sobre una individualitat...
2. L'acció acostuma a centrar-se en l'estudi d'uns comportaments i d'unes atmosferes en les quals la incomprensió entre els protagonistes permet d'efectuar una anàlisi.
3. En aquests relats sempre hi ha una pressió que angoixa els protagonistes i, que actua de desencadenant de l'anàlisi.
4. El temps consisteix en representar la pressió. No actua com el temps, que es pot reproduir mitjançant un rellotge, sinó com a l'estat que un individu necessita per a racionalitzar-la o, en el cas contrari, per provocar-li la destrucció.

H) HUMORÍSTICA

1. Cal plantejar quina classe d'humor un hom pretén: l'engany, el negre o l'irònic. L'engany consisteix en fer un plantejament seriós al llarg de tot el relat fins que, al final, hi ha una distorsió que qüestiona tota la història, que queda en ridícul. El negre juga en barrejar un to d'ingenuïtat amb un altre de macabre. Aquesta classe d'humor és molt adequada pels acudits, que poden ampliar-se en relat. L'últim, l'irònic, planteja un humor subtil, sense estrafaills, que amaga una crítica amarga o desenglada.
2. Els temes són múltiples però acostumen a "rebre": els polítics, alguns prototipus socials o, de vegades, alguns fets que han provocat la hilaritat social.
3. El temps i l'espai són essencials ja que, altrament, s'altera la vigència dels temes esmentats anteriorment.
4. Els noms dels personatges mai no figuren sinó que són al·legòrics.
veritables